

Ђорђе Р. Оташевић*

Институт за српски језик САНУ, Београд

Martin Ološtiak (ed.). *Neologizmy a neologizácia v lingvistickej reflexii*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove vo Vydavateľstve Prešovskej univerzity, 2023, 653 стр.

Колективна монографија *Neologizmy a neologizácia v lingvistickej reflexii* садржи седамнаест радова (поглавља). У њима је обрађена неолошка проблематика у тринаест словенских језика (у словачком, чешком, пољском, лужичкосрпском, руском, белоруском, украјинском, словеначком, хрватском, бошњачком, српском, македонском, бугарском) и у четири несловенска језика (енглеском, немачком, француском и шпанском).

Монографија почиње уводом Мартина Олоштјака (5–11). Описано је како је настала идеја да се објави публикација ове врсте и дати су подаци о типовима текстова, те о концепту монографије.

Прво поглавље под називом „Slovenská neológia a neografia“ (13–65) Мартина Олоштјака посвећено је развоју неологије у Словачкој. Дат је историјат лексеме *неологизам* у словачком језику, као и савремена употреба термина *неологизам* и *неологија*. Представљене су студије, монографије и радови о неологији, као и пописи нових речи у словачком језику (речник нових речи у словачком језику за сада није објављен).

Аутори следећег поглавља – „Česká neologie a neografie“ (67–123) – јесу Патрик Митер, Зденка Опавска и Павла Кохова. У уводном делу приказан је термилошки апарат чешке неологије, те неолошка терминологија у енциклопедијама и речницима словачког језика. Неолошка истраживања у чешкој лингвистици имају готово стогодишњу традицију и у овом раду (поглављу) поменути су најважнија дела.

У трећем поглављу, „Polská neológia a neografia“ (125–170), Марта Војтјекова представља пољску неологију и неографију. Представљене су само публикације које се првенствено баве неолошком проблематиком. Већина поменутих радова у овом поглављу бави се неологизмима у пољском

---

* djordjeotasevic@yahoo.com; ORCID: 0009-0004-7192-4777.

језику, док се у неколико публикација пољски неологизми посматрају из угла компаративистике. Радови представљени у овом поглављу објављени су у другој половини XX века и почетком XXI века. Дате су основне информације о пољским речницима неологизама, међу којима се истиче четрнаестотомни речник *Nowe słownictwo polskie. Materiały z prasy...*

Неологизмима у лужичкосрпском језику бави се поглавље „Neologizmy jako przedmiot sorabistycznych śledzeń” Ање Похончове (171–188). На основу изложених чињеница може се закључити да се у лужичкосрпској филологији не може говорити о неологији као посебној дисциплини. Речник нових речи лужичкосрпског језика још увек није израђен.

О руској неологији и неографији говори се у петом поглављу – „Ruská neológiá a neografía“ (189–253), које је написала Николета Мертова. Ауторка издваја „протонеолошку” фазу у руској неологији и „протонеографску” фазу у руској неографији и ова фаза обухвата радове од почетка XVIII века до прве половине XX века. Друга фаза, у којој су неологија и неографија самосталне дисциплине, обухвата период од друге половине XX века. На крају поглавља наведени су најзначајнији лингвисти и најважнији неолошки радови.

Шесто поглавље, „Беларуская неалогія і неаграфія на сучасным этапе” (255–284), које је написао Александар Лукашанец представља белоруску неологију и неографију. Истакнути су различити процеси у јављању и прихватању нове лексике у белоруском језику, који су били условљени ванлингвистичким факторима, пре свега политичким. У овом поглављу описани су најважнији речници нових речи белоруског језика. Најзначајнији је *Слоўнік новых слоў беларускай мовы* објављен 2009. године.

У поглављу „Неологія і неографія в україньському мовознавстві” (285–300) Свитлане Пахомове истиче се да се последњих деценија у Украјини појавио знатан број неолошких публикација и нових речник неологизама, а курсеви из украјинске неологије и неографије део су високошколске наставе. Дат је преглед неолошке литературе и неографских публикација објављених на прелазу из XX у XXI век.

Словеначка неологију и неографију представљена је у поглављу „Sočasna slovinska neologie a neografie“ (301–315), чији је аутор Давид Блаж. У словеначкој лингвистици новим речима у ширем смислу сматрају се лексеме настале у другој половини прошлог века, док су у ужем смислу то речи настале од 1991. године (од издвајања Словеније из СФРЈ). Најуже временско одређење обухвата нову лексику која се у словеначком језику од уласка Словеније у Европску унију и НАТО.

Девето поглавље, „Neologija i neografija u suvremenom hrvatskom jeziku” (317–334), чије су ауторке Барбара Штебих Голуб и Ермина Рамадановић, бави се хрватском неологијом и неографијом. У уводном делу дат је

осврт на почетке хрватске неологије. Представљене су монографске публикације посвећене неологији, као и научни радови који неологизме анализирају из угла творбе речи, контактологије, терминологије и др. Наведени су речници неологизама и базе података и интернетски ресурси (нпр. база STRUNA).

Амела Шеховић у раду „Neologija i neografija u lingvističkoj bosnistiци“ (335–353) представља малобројне научне радове који се баве (и) неолошком проблематиком. Речник нових речи још није објављен.

У поглављу (раду) „Неологија и неографија у србистици“ (355–390) Весна Ђорђевић и Марина Николић дају исцрпан преглед српских неолошких истраживања. Представљени су бројни радови који се баве новим речима, као и више објављених речника неологизама. Указује се на приручнике из језичке културе који се баве и новом лексиком (првенствено позајмљеницама и туђицама).

У прилогу „Неологија и неографија во македонскиот јазик“ (391–399) Лидија Аризанковска наводи да се у македонској лингвистици неологија као дисциплина углавном везује за проучавања нових речи у одређеној терминологији. Представљене су различите семантичке дефиниције термина *неологизам* у одређеним речницима и приручницима македонског језика. Нове речи у македонском језику лексикографски су обрађене првенствено у речницима нових речи.

У тринаестом поглављу, „Bulharská neologie a neografie“ (401–469) Божане Нишеве, представљен је развој бугарске неологије и неографије од педесетих година XX века до данас. Истакнут је тзв. неолошки бум који се јавио у бугарском језику након 1989. године. Највећи број неолошких радова објављен је након 2000. године. Први речници нових речи објављени су 1993. године: *Български неологичен речник (70-те и началото на 80-те г.)* и *Български неологичен речник (80-те и началото на 90-те г.)*. Два речника неологизама објављена су у 21. веку: *Речник на новите думи в българския език (от края на XX и от първото десетилетие на XXI век)* и *Речник на новите думи в българския език (от първите две десетилетия на XXI век)*.

Четири последња поглавља посвећена су несловенским језицима: Данијел Ланчарич и Михаела Хротјекова, „Neológia a neografia v angličtine“ (471–494), Зденко Добрик, „Neológia a neografia v germanistike“ (495–550), Данијел Војтјек, „Neológia a neografia vo francúzskej lingvistike“ (551–629) и Бохдан Улашин, „Neologizmu v súčasnej španielskej lexikografickej produkcii“ (631–653).

Приказана монографија доступна је и у електронском облику на адреси: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Olostiak27>.